

Előfizetési árak:

Egész évre 10.— frt
Félévre 5.—
Negyedévre 2.50
Egy hónapra 1.—
Egyes szám 4 kr.

Megjelenik minden-
nap, vasárnap kivé-
telével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE

Szerkesztőség és

kiadóhivatal:

Főplacz, a város-
házzal szemben.

Hirdetések:

Egy hasábozott
soronként 5 krajával
számítatnak.

A kvóta kérdéséhez.

— Láng Lajos könyve. —

Debreczen, augusztus 15.

(—é—) A kvóta kérdése, bár annak végleges rendezése és megoldása egyelőre nagyon bizonytalan időre elvan odázva, — most megint bizonyos aktualitást nyert avval a röpiratba foglalt javaslattal, amely kiváló pénzügyi kapacitásunknak, Láng Lajos képviselőházi alelnöknek tollából a napokban a sajtót elhagyta.

A röpirat a mai kvóta összegnek némi emelését indítványozza, aminek hírére Láng Lajost már előre is megtámadták a képviselőházban, de hogy mennyire méltatlanul és igazságtalanul, az most látszik, amikor a röpiratnak minden sorából a hazafias, de alapos munkát olvashatjuk ki.

Láng Lajos egészen új kules, a fogyasztási adók és állami monopoliumpok bevételei alapján számítja ki a kvótát, abból indulván ki, hogy ezeket úgy odaát Ausztriában, mint nálunk egyenlő elvek szerint kezelik. Számításai végeredményeképen 32-92 és 67-08%-ban állapítja meg a kvótát.

Nem lehet hivatásunk, hogy a számítási kules helyességét bi-

rálat tárgyává tegyük; ezt majd megteszik az erre hivatott tényezők, csak azt kell konstatálnunk, hogy Láng Lajos számítási alapja mindenestre komoly figyelemre méltó, mert kétségtelen, hogy a fogyasztási adók és állami egyed-árúságok a népesség fizetési erejére és képességére nézve tájékozást nyújtanak és — tekintve az egyenlő kezelést — összehasonlításul szolgálhatnak.

E mellett Láng Lajos kimutatja az osztrák kvótabizottság első üzenetében foglalt számítási alap helytelenségét, és a Horánszky féle javaslatnak gyakorlatilag ki- vihetetlen voltát bizonyítja. S valóban a nemzeti vagyon és jövedelem becslése nem megbiz- ható alap a kvóta kulesának meg- állapítására.

Tanulságot mindenestre esakis arra nézve szolgáltat Láng Lajos javaslata, hogy ime itt van megint egy újabb komoly számítási alap, amely szintén azt bizonyítja, hogy az osztrákok követeléseit túlzottak és indokolatlanok. Ez a számítási alap, amely tagadhatatlanul ro- konságban áll az országok né- pességének fizetési erejével, ez sem támogatja a kvóta fölemel- sének azt a mérvét, amelylyel az osztrák küldöttség a kvótatárgya-

lásokat megkezdette és elmérge- sitette.

Ellenben mi bizvást és nyu- godtan bele mehetünk újabb ala- pok számításába és az igazságtal- lan túlkövetelésekkel szemben álláspontunk megvédésére mindig újabb és újabb támpontokat nye- rünk.

Láng Lajos e nagy feltűnést keltő könyvét fővárosi tudósítónk közlése után a következőkben ismertetjük:

Szerző előrebocsátja, hogy munkálata még a múlt év végén készült el, de miután a magyar kvóta-bizottság attól eltérő állás- pontot foglalt el, hazafias kötelességének tartotta hallgatni. A tárgyalások sikertelen- sége folytán új helyzet előtt állunk, most tehát annál is inkább szükségesnek tartja javaslata közzétételét, mert a nyilvánosságra kiszivárgott hibás értesítések alapján oly téves felfogás terjedt el, mintha a munkálat egyenesen azzal a hazafiatlan célzattal ké- szült volna, hogy a magyar álláspontot as osztrákkal szemben gyöngítse. A munkálat bevezetéséül foglalkozik azon javaslatokkal, melyek a kvóta megállapítására új állapotot igyekeztek kijelölni: ilyenek különösen az osztrák kvóta-bizottság első üzenetében fog- lalt javaslat, mely a német anyakönyvi jár- ulékok mintájára a faj szerinti hozzájárú- lást ajánlja, a másik Horánszky Nándor ja- vaslata, mely a nemzeti jövedelmet veszi alapul. Az előbbire nézve az osztrák kvóta- bizottság második üzenetében maga is be- vallja, hogy az anyakönyvi járulékok fej- adók s szerző kifejezi, hogy végtelen hiba lenne azokat két különböző vagyonu és mű-

T Á R C Z A.

Sophokles Elektrája.

A világtörténelem első lapjai, melyek a régmúlt évezredét örökítik meg — néha oly hiányosak, oly hézagosak, hogy egész évezredek vannak egy-egy sorba összeszorítva s az események összekötő kapcsait inkább csak az analogia s a történelmi hipotézis képezi.

Annál szembeszökőbb ama részletes- ség, — melylyel a kereszténységet köz- vetlenül megelőző ötödik és negyedik század eseményeiről tájékozva vagyunk. Különös, hogy ezen időpontot, főkép a hellen és latin népek történetét sokkal pontosabban tudjuk követni, mint az első keresztény századoknak homályba, két- ségbevesző idejét. E sajátságos kö- rülmények oka szorosán összefügg a sze- reptő népek culturalis fejlettségével. A történelem csak a culturnépek mozdula- tait képes szabatosan követni, mert ezek ha elvesznek is a szereplés teréről, ma- radandó alkotásaikból csak oly pontos ké- pet alkothatunk magunknak róluk, — mintha köztük élnénk. Így már érthe- tővé válik, hogy napjainkban restaurálni tudjuk az ilioni építményeket, melyekről Herodot idejében már csak halvány kép- pel bírtak, — így magyarázható, hogy a Champollion által megfejtett szent írás je- lek olvasásával jobban ismerjük a Nilus-

föld őstörténetét, mint maguk a Lagida uralkodók.

Hanem van aztán a történelemnek egy lapja, mely a nagyevü Mommsen kutatásai alapján tiszta tükrét adja a rég múlt időknek s miként egy ragyogó emléktábla emelkedik ki a nemsokára bekövetkező és sokáig tartó setét, szomorú idők közül megörökítve az emberi művelődés legmagasabb fokát: Athén fénykorát.

Méltó esodálattal tekinthetünk vissza emez időkre, midőn egy parányi államocska megtöri a barbár kelet tulnyomó hatal- mát s annak nyers erejét a cultura nemes- sítő eszközeivel a maga részére felhasználva, oly szellemi fölényt biztosít magá- nak, hogy nemcsak dominálja az összes létező világot, a hatalmas, de szellem- szegény Rómát sem véve ki, de sőt eleste után is gazdag zsákmányul szolgál a teste felett osztakozó nyugotnak.

Lehet, hogy a legújabb kor még teremteni fog nagy kiterjedéssel, mérhet- len gazdagsággal rendelkező államokat, de olyat, a minő Athén volt a Periklesei kormányzat alatt, a való élet többé meg- teremteni nem képes. Mintha pazarlásra vetemedett volna a természet, ama rövid periodus alatt nagyobb elmék és számo- sabban termettek a szép és nemes iránt fogékony Attika ege alatt, mint az azóta lefolyt huszonhárom évszázad alatt össze- sen. Az akkor vajudó és kibontakozó bölcselmi iskolák fejei, a képzőművészet és költészet utólráhatlan mesterei, a tör-

ténetírás megteremtője, a csillagászat és orvostudomány első rendszeres kutatói, a satyrjáték és tragoédia alkotói, a had- tudomány és hősi elszántság nagy férfiai akkor mozogtak Athenben, hová az ambiciózus vezetés az akkori korminden nevezetességét odaacsabítá.

Az Attikától messze keletkezett böl- csészet itt izmosodott meg és szakadozott ágakra az őszanyag kérdése felett, — He- rodot itt olvasá fel óriási tiszteletdíj él- vezete mellett a muzsákról elnevezett könyvét, — Thales itt állítá fel heliontro- pionját, itt vésetett kőbe az aranyszám, ide jött munkálkodni és tanulni az ismert világ minden gyermeke.

A béke áldásos évei valának ezek, melynek védelme alatt Athén szellemi világhatalommá fejlődött. S az önerejéből kivivott fölény még sem tette elbizakodottá. A tevékenység minden gyümölese a honi isteneknek áldoztatott. Isteneiknek kö- szönheték azt és isteneiket dicsőíték fen- séges alkotásaikkal.

S eme ragyogó keretből, a vallási pompa és ethikai fejlettség tündöklő hát- teréből magasan emelkedik ki az édes- szavu, szelíd arcu Sophoklés. Még kor- társai is ünnepelték őt és idősebb vetély- társa Aiskhyillos sem restelte ujtításait követni. Nagy az ő érdeme, nemcsak a mai kor mértékével mérve, de kortársainak szemében is.

Mert az istenek kultusának egyik lényeges tényezőjét képezé a színi ver-

Mány-Pórtörfia-utca 57. sz. alatti. 191-50 33

veltségű államra alkalmazni, amidőn a gyengébb félnél csak méltatlankodást és elkésere-
redést szülhetnének s csak egymás ellen
ingerelvé, nem hogy közlebb hoznák egy-
máshoz a monarchia két államát.

Viszont Horánszky javaslata igen behi-
zelgőnek látszik, de gyakorlatilag kivihetel-
len. Szerző utal e tekintetben a külföld
elsődrendű statisztikusainak, az angol Giffen,
a francia Foville, az osztrák Suama Stez-
negy kísérleteire s konstatálja, hogy a nem-
zeti vagyon és jövedelem becslése tekinte-
tében elért eredmények nem olyanok, hogy
azokat oly életbevágó kérlésnél, mint a
kvóta, alapul elfogadni lehetséges volna. De
ez alap felhasználása nézete szerint, még
akkor sem volna tanácsos, ha erre vonat-
kozólag tényleg elfogadható alappal rendel-
keznék.

Két oly állam közt, minő Ausztria és
Magyarország, ez az alap nem volna igaz-
ságos. A nem ingatlan vagyonból származó
jövedelem aránya mindig nagyobb az ipari-
lag fejlettebb országban, tehát nagyobb
Ausztriában, mint nálunk, az ily fajta jöve-
delem azonban mindig könnyebben eltitkol-
ható és kevésbé jut nyilvánosságra. Más
szóval Magyarország nemzeti jövedelmében
mindig nagyobb hányadot fog képviselni az
a rész, mely a kvóta megállapításánál tel-
jesebben fog számításba vétetni. De gyakorlati-
lag is igen sok kifogás emelhető az el-
len, hogy a nemzeti jövedelem vétessék föl
a kvóta kiszámításának alapjául. A két ál-
lam jövedelmi adójának egészben egyenlő-
nek kellene lenni, ugy a kulcs általános
magassága, mint annak fokozati haladása
szempontjából kellene, hogy mindkét állam
polgárai ösztöntén vallják be jövedelmeiket,
ami alig remélhető s végre nincs senki, aki
az így előállható arányt előre még csak
megközelíthetőleg megmondaná. Ily körü mé-
nyek közt nem lehet csodán, ha ma tény-
leg nincs alapunk, melyet mindkét állam
megnyugvással tudna elfogadnia közösköltsé-
gek fedezeti hányadának megszabásánál.

Szerző ezek után áttér saját javaslatá-
nak kifejtésére. Részletesen ismertette a kül-
önböző államszövetségek közös kiadásainak
fedezeti rendszerét és az idevonatkozó elmé-
let tanítását, arra a következtetésekre jut,
hogy Ausztria és Magyarország közt a közös
kiadások fedezetének egyedül természetes

alapját a különben már e czélra fordított
vámok mellett, a mindkét államokban egyenlő
elvek szerint kezelt termelési fogyasztási
adók és monopoliomok, nevezetesen: a szesz-,
czukor-, sör- és ásványolaj-adó, továbbá a
dohány és só monopoli képezik. Az ezekből
előálló arány az utolsó kilencz év alapján
Magyarországra nézve 329, Ausztriára
nézve 671.

Az ajánlott négy fogyasztási adó és
két monopoliom magában foglalja mindazon,
közterheket, melyeket a két államban a vá-
mokon kívül egyenlő elvek szerint kezeltet-
nek. Ez az egy körülmény olyan erővel bír,
mely előtt minden kifogásnak meg kell
hajolnia.

E bevételnek alapul vétele nemcsak
a legtermészetesebb, de egyszersmind az
egyedüli, mely minden mesterséges magya-
rázatot és önkényes eljárást kizár. Minden
bevétel, mely egyenlő elvek szerint kezeltet-
teti, egyel sem több, egyel sem kevesebb,
ez oly egyszerű és igazságos, aminek meg-
győződése előtt nem lehet kitérni s aminek
ép azért elbb-utóbb sikerre kell vezetnie.
Az pedig, hogy az ezen alapon nyert arány
nem tér el lényegesen az eddigi törvényes
kulcsától, csak megkönnyítheti annak elfoga-
dását, mert a közterhek lényeges emelke-
dése oly érthető természetes ellenszenvvel
találkoznék bármelyik államban, hogy azzal
szemben az alappal minden elméleti előnye
kétségesse válnék. A fogyasztási adók és
monopoliomok bevételei igaz, nem nyújtanak
egy eszményi és minden kifogáson felüli
alapot. Bárhol keressük másutt a gazdasági
era mértékét az adatok oly halmazába ke-
veredünk, amelyből igazságos, sőt méltányos
elgazodás alig remélhető. S a mellett igen
könnyen esik mindegyik állam abba a ki-
sértésbe, hogy saját erejét a valóságnál ki-
sebbnek tüntesse föl, ami viszont más olda-
lon okozhat kimondhatatlan károkat. Nem-
csak Magyarország, Ausztria is még sokáig
külföldi tőkére szorul. Mit kell már most
mindkét állam és társadalom hitelének szen-
vedni a külföldi hitelező előtt, midőn az azt
látja, hogy ugy Ausztria, mint Magyarország
folyton a maga szegénységét hangoztatja.

Az 50 oldalra terjedő tanulmány Kilián
Frigyes könyvkereskedőnél jelenet meg s
ára 1 korona.

Elektra Nagyváradon.

— Saját kiküldött tudósítónk távirata. —

Nagyvárad, augusztus 15.

A nagyváradai hírlapírók genialis öt-
lettel lepték meg a classikai irodalom iránt
fogékony közönséget.

Előadták Elektrát görög színpadon,
szabad ég alatt. Maga az eszme nem új,
annál nagyobb dicsőség az, hogy a vég-
rehajtás érdeme az övék.

A Rhédey kert egyik nagyobb tisztá-
sán, a zöld gyepen rögtönözték a néző-
tér. Huszonöt sor kényelmes, támlánnyal
bíró pad képezte azt. Maga a színpad
emlékeztetett az eleuzis szentélyre, a mint
azt Smieraldsky az ő collossalis Phryné
képén megfestette volt.

A színpad eleje, az orchester körül-
belül 15 méter magas emelvényt képezett,
ki nem irtott fatöncökkel, melyen a kar
tagjai foglaltak helyet az actio alatt. A
színpad 30 centiméterrel magasabb volt,
két oldalán elfutó és megfelelően decorált
deszkaszegélyzettel, minden végén egy-egy
cyprusfával zárva el a frontot. A kerítés
mindkét oldalán 2—2 áldozati láng égett
magas kandelabereken. — Az emel-
vény faragott kövekből cyclopfalszerűen
épített falat imitált. A színpad hátterében,
a középen emelkedett az oszlopos mykénei
királyi palota, két, megközelítőleg csonga-
gula alakú, fedetlen szárnyépülettel, vala-
mennyien szőnyegajtókkal ellátva. Az
előtér mindkét oldalán 2—2 korinthusi
oszlopra támaszkodó architrav emelkedett
a megfelelő oromzattal tulmagasan az
egész panoráma felé. Ugy véljük, hogy
eme oszlopok erős méretei nyomták az
egész kép harmoniáját s hogy e sajnos
körülményt el lehetett volna kerülni, ha
az oszlopok szabály szerint 20 modullal
épültek volna. Vagy lehetett volna az oszlop-
testet karesubbra szabni. Ezen oszlopoknak
megfelelő két esonka oszlop támaszkodott a
melléképületek oldalaihoz is. Az oszlopkö-
zökben baloldalon belvederei Apollo kevésbé
sikerült, de a czélnak teljesen megfelelő
gypsszobra állott, jobboldalon pedig a férf-
korban levő Sophoklesé, arezán — mint
egy életiró mondja — a vonásoknak
homéri lágságával, szelid tekintettel,

seny, nem annyira az Athenának szen-
telt Panathenakon, mely tulajdonképen
csak világi ünnepély vala és főképp arra
való volt, hogy Athén gazdagságát, kin-
cseit, polgárainak testi ügyességét, a vá-
ros felülszárnyalhatlan műkinéseit és ten-
geri haderejét az ámulatba eső külföldnek
bemutatni alkalom nyilják, de az igazi
vallási ünnepeken, hol a gymnikus és
hippai agonokon (versenyeken) kívül, színi
versenyek is tartatának, még pedig nagy
apparatussal és készültséggel.

A kultusistenség szeméi előtt folyt
le a verseny.

Mily lélekemelő szép gondolat! Az
emberi elme alkotásait mutatni be az
Istenségnek hódolatul.

A ki tehát e versenyből mint győző
került ki, az méltán lehet kedvence a
népnek, mert sikere által beigazolta, hogy
az istenség is kedveli.

Igy folyt a nemes versengés, a lázas
munkálkodás.

Ami rövid hat Olympiad alatt, melyet
Athen, a békés munkálkodásra for-
dított (Kr. e 452—430.) oly gazdag
örökséget képező óriási munkát végzett,
hogy a méltányló utókor soha sem fog
betelhetni azok élvezetével.

Jó volt sietniök.

Sophokles már nem érte meg hazája
bukását. A mint ő lehunyta szeméit, —
amint a nagy pestis kiragadta a vas-
marku Perikles kezéből a kormány gye-
pölit — rohamosan haladt Athén lefelé;

Alkibiadessal bekövetkezék a geniális
könnyelműség korszaka s a végzet által
üldözött Theba hegemoniája visszatarthat-
lanul vezette Hellast a bukás elé, míg
végre a persaverő Göröghon Achaia név
alatt római tartomány lön. S e ténnyel
sok időre el volt temetve a görög cultura.
Néha-néha kísértett ugyan a vesztétérző
Rómának segítő Istenek után való kap-
kodása közben — de a pheidiási mély
vallásosság, a praxitelesi formaérzék, az ér-
zékvilághatalomnál gyökeret nem verhet.

A keresztény századok aztán elhallgat-
tatták végkép a hellén világ visszhangjait.
A mi a balsors véletlen eseményei, a van-
dások bárdjai alól megmenekült, azt a
fanatizmus vakon üldözte a végpusztulásig.

Ami megszámlálhatlan szobor, (maga
Lysippos ezret alkotott) melyet Róma
mint hadizsákmányt, a metropolisba czi-
pelt — a római uralom bukása után a
legkiméletlenebb pusztításnak veltak ki-
telve Ezer esoda, hogy az európai muze-
umok még bírnak néhány eredeti szobor-
ral, melyek száma végtelen kis százaléka
a görög kéz által alkotottaknak. A fensé-
ges Parthenon (Hekatompedon) két orom
csoportozatát a velencei háborúval kap-
csolatban európai ágyuk tették tönkre.
Még legjobban jártak ama műkinések,
melyek Angliában leltek asylumot, bár-
szállítás közben ezek közül is több hajó-
rakomány a tengerbe vészett.

Elképzelhető, ha a parosi kemény
márvány nem tudott ellentállni két évez-

reden keresztül az idő és emberi kéz
pusztításának, hogy akkora szépirodalmi ter-
mékek mily mostoha sorsban részesültek.

Euripides tragoeidiái egész könyvtárt
tettek ki. Most alig harminczat ismerünk,
ezeknek nagyobb része is csak töredék.
Aiskhylos művei közül csak tizenegyet,
Sophokles szomorujátékaiból csak hetet
bírnak teljesen.

Pedig mennyit írt? Huszonhét éves
korától 64 éven keresztül dolgozott sza-
kadatlanul, késő agkorában írva meg má-
sodik Oedipusát (Kolonisban.) Elektrát
teljes férfikorában, legjobb műve, Antigone
előtt írta, mely utóbbi harminczkettedik
művének mondatik.

Műveit, az erőteljes nyelvezet, mély
gondolkodás, komoly erkölcs és emelke-
dett eszmemenet jellemzik. E téren szorosan
Aiskhylos mellett áll, de utóbbi mint a
dionysosi színészet ápolója, nem fektetett
oly mély bölcselmi értéket műveibe, mint
vetélytársa, míg a genialis, termékeny
Euripides inkább a nép izlését keresve,
bármily jelentékeny remekirója is korának,
a sophoklesi emelkedettséget csak egyes
műveiben éri el s művei általában a
Perikles utáni felfogásra vallanak.

A két utóbb említettetől Sophoklest
még egy modern vonás is különíti el.
Ugyanis Sophokles, ha vallási meggyőző-
déséhez kétely nem is férhet, mellőzte a
vaksorsnak hagyományos szerepeltetését
s a cselekménynek emberi, erkölcsi moti-
vumot adott.

magas, barázdás homlokkal, nemes orral, finoman metszett, attikai szájjal s e kedves arcot a fürtös haj dusan leomló sátora árnyékolja be, összefutván a széles szakállal.

Mindkét szobor Peller Ferencz szobrász műve, a színpadot ifj. Rimanoczy Kálmán műépítész tervezte és építette.

A színhely öszbenyomása igen kedves, igen érdekes és meglepő volt. A háttér magas faágain keresztültörő nap sugarak megaranyozták az épület conturjait s a setét staffageból hatásosan domborodott ki a visszahuzhatlanul elveszett hellénvilág örökszép arányaira épített, világos színben tartott színház faadja.

Mindenesetre igen dicsérendő elhatározás volt a rendezőség részéről ez eszme keresztülvitele, melyre példát csak az oberammergau passiójátékokban találunk.

A szereplők közt három vendég is volt. A nemzeti színház művészei: Jászay, Paulayné A. Berta és Mihályfi. A tragika a czimszerepet adta, Paulayné az első mykénei nőt, Mihályfi Orestest. A többi szereplők:

Nevelő *Keszler.*

Chrysothemis *Horváth P.*

Klytaemnestra *Lubrinicz I.*

Közönség, daczára annak, hogy a helyárok a rendkívüliségnek megfelelően igen magasán voltak megszabva, annyi volt, hogy méltó irigységgel vettük tudomásul a n.-váradai közönség műpártoló hajlamát. Szemmérték után ítélve 1200—1500 néző volt jelen, ezek közül cca 1000 ülőhelyet foglalt el.

A közönség valósággal el volt kábulva az előadás gyönyörétől s csak akkor ocsudott fel, midőn Jászait megjutalmaznia kellett. Riadalmas taps hívta ki a tragikát nyolcz ízben a színpadok mögöl s a művész, az őszinte elismerés szünni nem akaró zajos megnyilatkozását meghatottan, hangtalanul köszönte meg ismételt meghajlásával, pompás látványt képezve setát, rongyolt öltözetével a világos, stylszerű színpadon.

Az előadás után táncmulatság volt, de a fiatalág java-része nagyobb gyönyörnek találta, hogy a tragika lovait kifogva, várostrengető éljenzés közt kísérvé szállására.

Nyelvezete pedig az indulatok leg-hivebb festésénél is szabatos és rövid. Az ő nyelvezetét tarthatta szem előtt Curtius, midőn az attikai beszédről szólván, ezeket mondja:

Az atheniek erélye irtóztott az idővesztéstől, érkeke az arányosság iránt gyűlölt minden puffadtságot, terpedtséget, — tiszta felfogása minden érthetlent és elmosódottat; szokva volt egyenes határozott czélirányban haladni. Szájokban onnélfogva a szó szabatos és rövid, — a nyelv férfias, komoly és hathatós lett. Nalok a szó, a fogalom éles kinyomata; az érzéki szemlélhetőség helyett a tiszta gondolat jut érvényre; a gondolatok egyszerű egymáshoz sorolása helyett a finomabb mondatfűzés által egyik gondolat a másikat támogatja, feltételezi és bőviti.

Aiskhylos volt az, ki megteremté az attikai tragédiát, annyiban, hogy merész formaváltoztatással a kezdetleges monologokat mellőzve, két szereplőt alkalmazott a színpadon, a közvéleményt reprezentáló choruson kívül. Sophokles a dialoggal sem elégedett meg, hanem három, később négy színészt szerepeltetett. E mellett, az addig csak laza összefüggéssel bíró karokat szorosabb kapcsolatba hozta a cselekménnyel s ez által az aktió folytonosságát gördülékenyvé tévé.

Daczára a merész újításnak, mely a traditio által szentesített formákat egészen mellőzte, Sophokles első fellépésével meghódította kortársait. Már akkor, midőn a salamisi ütközet ünnepén mint 14 éves

S ez az erős lelkű nő, megtörve az odautazás fáradalmait, még vállalkozott arra, hogy az éjjeli vonattal visszautazzék.

Csak egy üveg giesshüblit vett magával az utra. De a Damokles kard ott lebegett felette. Még egy megkínzás várt rá. Meginterviewoltatása. Azonban munkatársunk ezen embertelen elhatározása megtört egy nem várt körülményen. Jászay elaludt.

Sanstort.

Tanügy.

* **Beiratások az ev. ref. elemi iskolákba.**

Tisztelettel értesitem a szüléket s általában a tanítató közönséget, hogy ev. ref. népiskoláinkban a beiratások az 1897/8. iskolai évre, folyó évi *aug. hó 20-ától kezdve történnek.* Azon gyermekek, a kik az első osztályba jelentkeznek, tartoznak keresztelési-jegygyel igazolni életidejüket, valamint előmutatni himlőoltási bizonyítványukat. Azok, a kik már a múlt évben is jártak iskolába, addigi tanítójuknál iratkoznak be. Az iskolai év ünnepélyes megnyitása folyó évi szept. hó 1-én reggel 8 órakor fog megtartatni a kistemplomban és a Kossuth-utcai újtemplomban. Együttel figyelmeztetem a szüléket, hogy ha gyermekeiknek iskolai könyveket vesznek, az illető könyvkereskedőnél mindig azon könyvet kérjék, a melynek használata van engedélyezve népiskoláinkban. E czélból közli az iskolai előljáróság a szükséges könyvkimutatást a könyvtárosokkal. Debreczen, 1897. aug. 14. *Mitrovics Gyula,* iskolaszéki elnök.

Színház.

A színház átalakítása.

A színházunk nagyobb szabásu átalakítása, — az ülőhelyek számának szaporítása, új fűtőkészülék beállítása, viz-

vezeték építése, a kijárók szaporítása, a színpadi léghuzam megszüntetése, úgy ahogy azt a mérnöki hivatal tervezi, — az idő rövidsége miatt erről az évről elmarad; de a legszükségesebb átalakítások, — köztük a páholyülések kijavitása, — támlásszékek kicserélése s a legégetőbbtüz-biztonsági intézkedések még a jövő szezon megnyitása előtt megtörténnek. Legalább a színházi bizottság szombaton tartott ülésében ilyen irányu javaslatot tesz a tanácsnak, mely holnapi ülésében előreláthatólag el is rendeli eme sürgős munkálatokat nagy meglegedésére a színházba járó közönségnek.

A színházi bizottság szombaton d. u. *Roncsik Lajos* kulturtanácsnok, színházi felügyelő elnökle mellett tárgyalta a jog-és pénzügyi bizottság javaslatát a színház átalakítására vonatkozólag, valamint a színingazgató kérvényét új előfüggöny s a díszletek megújítása iránt. A mérnöki hivatal ismert tervezetét a nagyobb szabásu munkálatok tárgyában ezuttal mellőzték, miután az most már az idő rövidsége miatt keresztül nem vihető, s csupán a legszükségesebb javítások megbeszélésére szorítottak.

Komlóssy Arthur a betegen fekvő *Komlóssy Dezsőnek* az új ülőhelyekre vonatkozó javaslatát terjesztette elő s kifejtette, hogy a támlásszékek újakkal való felcserélése még a most bekövetkező szezon előtt megvalósítható. A híres Thonet czég háromféle támlásszék mintáját mutatta be a bizottságnak s hangsúlyozta, hogy azok közül bármelyiket fogadná el is a bizottság s annak javaslata alapján a városi tanács, vállalkozó czég azokat negyven nap alatt beállíthatná a nézőtérre.

Márk Endre ismerve a kérdéses állapotokat, hozzájárult a *Komlóssy Arthur* által előterjesztett indítványhoz; hozzájárult különösen azért, mert a támlásszékek felújítását halogatni ma már nem lehet, mert az a szezon eljére elkészülhet s mert végül az új berendezés a színház nagyobb mérvű

ifju vezette az ifjak ünnepi tánczát, mely tisztességre rendkívüli szépsége által jelöltetett ki, már akkor kedvelték a „mézzel borított“ ifjat, kinek „viasz van ajkain“, de irodalmi működése csakhamar ünneplétté tévék őt, daczára, hogy ő maga, darabjaiban részt nem vett. Mert a szerző egyttal színész is volt. Neki magának kellett a szerepet megjátszania és dialogot folytatni a karral. De Sophokles hangja gyenge volt, ő nem volt képes megfelelni a szokásnak; egy elveszett darabjában, a Nauzikában ugyan ő maga személyesíté a phaeák királyleányt, de azután visszavonult a színpadtól s azóta a szerző és színész teendője teljesen különvált.

De ne beszéljen a holt betü. Sies-sünk személyesen megtekinteni egy görög előadást.

A polgárok már tódulnak kifelé a patkóalaku stadionból, hol az öklözés, lándzsavetés, discusdobás, gyorsgyaloglás, távgyaloglás, futás, ugrás, birkózás, fegyvertáncz és szekérvényeket nézte három napig és mindenki siet az Akropolis keleti lejtőjén Perikles által épített nagyszerű Dionysos színházba. Nem kell félnünk, hogy ez is összeomlik, mint ama faállvány, melyről két Olympiaddal azelőtt néztük Pratinas és Aiskhylos drámáit, sem attól hogy nem fogunk látni semmit, miként a piaczon felállított satyrszínházakban, mert a Dionysosszínház nézőtere a vár sziklaiba van vésvé, honnan a színpad felett elláthatunk a trierekkel telt kikötőbe, vagy akár az Ilissos ön-

tözte szent-utra is. Kezeink közt van a diobolos, az állam által kiosztott theorikon, mely arra van szánva, hogy azt mulatozásra fordítsuk az ünnepek alatt. Az előadás korán kezdődik, mert két író versenyez, Aiskhylos és Sophokles. És nem egy színdarab adatik elő, hanem három; egy egész trilogia, melyet egy satyrjáték követ, a kedélyek felvillanyozása czéljából. Sophokles ugyan később a trilogia egységét meglazítá s bár három drámát s egy vig-játékot hozott színre, mind a négy darab más-más tárgyat dolgozott fel. Ez a tetralogia.

A nézők elfoglalták helyeiket. A kar felállítatik az orkhesterben, melynek közepén oltár áll. A khoreuták (énekesek) izgatottan illesztgetik fejükön a koszorut, a khoreg, a betanító és karvezető, ki a kar összes költségeit viseli, diadalmasan tekint körül, tudván, hogy a darab győzelméből neki jut ki a nagyobb rész. A szerző még utasításokat ad a színészeknek s azzal az előadás megkezdőd-nék. De ekkor mozgás támad. Kimon érkezik haza, másik kilencz vezértársával a diadalmas thrák háboruból, Thezeus halmait hozva. A hazatérők egyenesen a színházba sietnek s Kimon az orkhester oltárán mutatja be hálaáldozatát. — Ekkor Apsephionnak, a pályabírói elnöki tisztséget viselő archonnak kételyei támadnak, hogy valjon a pályabírák nem mondanak e elfogult ítéletet a 63 éves Aiskhylos és ifju versenytársa közt és pályabírákul a hazatért hősteket kéri fel. Ezek elfogadják a tisztséget.

átalakításánál teljesen felhasználható s az új keretbe akkor is méltóan beilleszthető lesz.

Boczko Sámuel is úgy találja, hogy a most bekövetkező szezonnra a legsürgősebb feladat a támlás- és a páholyszékek kicserése. A páholyszékeket erősen megviselte az idő, rozoga állapotban vannak, nemhogy kényelmesebb lennének, de sőt alkalmatlanok, fásasz-tók. Ha a javításokat mondaná ki a bizottság, belátja, hogy olcsóbbba kerülne; de ma már arra is alig volna elegendő idő, mivel a székekhez szükséges plüszöt hasonló minőségben nem gyártják s azt újra kellene szövötni.

A bizottság tagjai a támlásszékek sürgős kicserélését óhajtandónak tartják s így a felett indult meg a véleményesere, hogy a három minta közül melyik volna hát a legalkalmasabb. Az egyik plüsz ülés és támlánnyal, a másik préselt ülés és támlánnyal, a harmadik pedig sima pulitirozott támlánnyal és nádfonásu üléssel bír. Mind a három minta hajlított fából készült s ruganyos, felesapó üléssel bír.

A bizottság tagjainak többsége a harmadik minta szerint javasolta a támlásszékek kicserélését. Ezek a legolcsóbbak ülések s bár elég csinosak, darabonként 9 frt 25 krba kerülnek. Összesen 246 ilyen székre van szükség.

A bizottsági ülésen különben Komlóssy Arthur indítványára még két más javaslatot fogadtak el. Az egyik az előcsarnok sima és télen csuszós talapatának gummiszönyeggel való bevonása; a másik pedig, hogy az első emeleti nagyteremnek a páholy folyosóra nyíló ajtajai előadások alatt nyitva tartassanak. Ez tűzrendészeti szempontból érdemel figyelmet, mert veszély esetén a közönség egy része a nagy termen keresztül ott gyorsabban ér az erkélyre, a szabadlevegőre.

Javasolja továbbá a bizottság, hogy Roncsik Lajos színházi felügyelő bizassék meg az új előfüggöny elkészítetéseivel és a díszletek fokozatos kijavításával.

* **Szabó Irma távozik.** Megbízható magán-értesülésünk szerint *Szabó Irma*, a tehetséges ifjú drámai és vígjátéki szende, megváltik Komjáthy szintársulatától és már az őszi évadot is nélküle kezdi meg a társulat Debreczenben. Nem tudjuk, mi okozta a szakadást, de elvárjuk, hogy a fontos szerepök méltóan legyen betöltve.

A 15 tagból álló és négy csapatra felosztott dithyrambi kar megkezdte énekét és tánczát s nemsokára megjelenik a színész az Agatarchos által festett díszletek között, közbe-közbe időt engedve a karnak, hogy a jelenetek közt kevés összefüggéssel bíró stropháikat és antistropháikat, néha az épodával megtoldva énekelhessék.

A színész jellegzetes öltözettel jelzi azt, hogy kit személyesít, arczán a minden szerepre szigorúan meghatározott álarczot hord, lábaira kettőssarku kothurnus van erősítve, hogy magassabbnak lássék. A színpadon gépezetek segítségével szellemek jelennek meg és személyek súlyednek alá.

A színész természetesen nem adhat mimikát az álarcz alatt, páthos sínes beszédében, a gestus is felesleges. Hiszen a tisztán elrecczített szöveg világosan megjelöli a szerző gondolatát. A néző nem a színész mozdulataiból és hanglejtéséből olvassa ki az eseményt, hanem a mindeat világosan elmondó szövegből.

A diadal Sophoklesnek ítéltetett oda. *Triptolemos* volt a versenymű. Ilyen volt az attikai dráma eredeti előadása.

Az Elektra, mint szerkezete is mutatja, Sophokles érett férfikorában alkottatott. Nincs abban semmi pathos, semmi mesterkélttség. Alakjai nem istenek, de erdei faunok sem. Nyelve van oly választékos, mint Aiskhylosé, de nem oly zajos. Az Elektrában nem festi a mythost egész szélességében, hanem kiragad abból egy jelenetet s ezt gondosan dolgozza ki, hogy se felesleges szószaporítás, se cselekvés-

NAPI HIREK. Tájékoztató.

Lapzárta mindennap d. u. 2 órákor csak esetleg hétfőn később.

Kéziratok visszaadására a szerkesztőség nem vállalkozhatik. Kérjük a lapnak csak az egyik oldalára írni, ha lehet porzó nélkül!

Hivatalos órák az állami anyakönyvvezetőknél Vasárnap d. e. 10—12-ig. Többi napokon d. e. 9—12-ig, d. u. 3—6-ig.

Nyilvános olvasóterem a kollégiumban nyitva van hétfőn, szerdán, szombaton d. u. 3—6-ig.

Népkönyvtár az árok-utcai leányiskolában Nyitva van minden szerdán és szombaton d. e. 11—12 óráig.

— **A király születésnapja.** Ő Felsége a király születésnapján aug. 18-án valamennyi egyház templomában felzendül a hálaadó ének és hő fohászok szállnak a királyok királyához, a népek atyjához, hogy kegyelmével árasztja el ami jó királyunkat, szeretett Urunkat. Az istenitisztelek rendje a következő: Reggel 1/2 8 órákor a helyben állomásozó katonaság részére tábori mise a Pavillon-laktanya előtti téren. Mise után szent beszéd, tartja Wolafka Nándor vál. püspök-plébános; 8 órákor az *ev. ref. kistemplomba* vonulnak a hatóságok harangzugás mellett. A lelkészi kar a következő sorrendet állapította meg: 1. Megnyitó gyülekezeti ének. 37. dicséret 1-ső vers. 2. gyülekezeti ének. LXI. zsoltár 5, 6 versei. 3. Karének, a debreczeni kereskedő ifjak dalegyletétől. 4. Hálaadó ima, tartja Kiss Albert *ev. ref. lelkész.* 5. Karének, a ker. ifjak dalegyletétől. 6. gyülekezeti ének, 220. dics. 7. vers. — 9 órákor a róm. kath. templomban lesz ünnepélyes szent mise, melyek dr. Wolafka Nándor végez. Az izraelita anya hitközség reggel 1/2 7 órákor tartja meg a hálaadó istenitiszteleket a kis-uj-utcai imaházban. Az előjáróság lapunk útján is felkéri a hitközség tagjait, hogy minél nagyobb számmal szíveskedjenek megjelenni. Az aut. orth. izr. hitközség ugyan-

halmazat meg ne sértse az aktió nyugodt, esendes menetét. S mindazáltal, hogy a mű ugyszólván csak egyetlen, egy napra terjedő mozzanata a nagy Orestesregének, Elektra szavaiból az egész történetet megismerjük.

Mily választékos izlésről tesz tanúságot azon körülmény, hogy az általánosan ismert, ugyszólván elcsépelet mondatakból oly jelentéktelennek látszó momentumot emel ki! mily mesteri kézre vall, hogy ezen egyetlen jelenetet önálló művé bővítette ki. Es mily gazdag, változatos érzelmvilágot tükrözött vissza a darab. A hősi elszántságu, feledni nem tudó, szenvedélyes leány, a törékeny, félénk természetű Chryzothemissel ellentétben, — a hűségében magát hazugságra alázó nemeslelkű nevelő, a gögös, önmagát is ártatlanságával hitegető anyával szemben! Mily finom árnyalatai az érzelmevilágnak jelentkeznek a világos gondolatokban a gördülékenyen, természetűen egymásra következő eseményekben. Az emberi érzetek teljes skálája játszódik le előttünk másfélóra alatt, a lethargikus fájdalomtól a kétségbeesés viharos kitöréséig, a keserű, fulánkját önszive ellen fordító megadástól, a váratlan öröm eszeveszett örjögéséig s mindez természetesen, erőltetés nélkül!

Aldjuk az Eget, hogy van művésznő, ki e lehetetlennek látszó feladatot meg tudja oldani, s áldjuk az Eget, hogy e nagy tragika a Mienk.

Drumár.

csak fél 7 órákor tart istenitiszteleket a pástikózi imaházban. Az ág. ev. templomban pedig d. e. 10 órákor lesz a hálaadó istenitiszteleket.

— **A közvilágítás rendezése.** A Komlóssy Arthur főjegyző polgármester helyettes által szétküldött kérdőívek sűrűn érkeznek vissza kitöltve a felhívott városoktól. Van olyan is, amelyik a közvilágítás tárgyában kötött szerződést is mellékel. Igen érdekes Béla és Selmezbánya városok mérnökének, szombathelyi Hubert Andornak a levele, amelylyel a válaszkat kíséri. Hubert a gázvilágítást sokszorosan felibe helyezi a mérge drága és megbizhatatlan villamos világításnak. Példá-ra Temesvár, Lugos és több olyan város, ahol a villamosság hagyja egyiptomi sötétségbe a város lakosságát. Hogy pedig a gáz mennyivel különb a villamosságnál, — arra nézve éppen a fővárosra hivatkozik, ahol a gázfogyasztás azóta emelkedik rohamosan, hogy mellette próbára tették a villamosságot. De a gáz is felülmúlja az acetylén, ez a csodálatos új világító szer. Szépség, olcsóság tekintetében még a gáz se versenyezhetik vele. Hubert azt állítja, hogy ha Debreczen 6000 lángra rendezi be az acetylén világitást, 40000 frt tiszta haszonra számíthat. A berendezése is bámulatos olcsó — Erre neki saját találmánya van, amilyen még a külföldön sincs. Ő Losonczon 2000 lángra csinált ilyen közvilágítást, mindössze 45000 frtért. Debreczenben, ha a város megváltatja a légszuszvilágítás berendezését s föltéve, hogy a régi csövek használhatók, 25—30 ezer forint költséggel behozhatja az acetylén. A kezelés akár házilag, akár vállalat útján történhetik. Ha nem hiszi a város, egy utcán kész Hubert próba világitást rendezni be. A föltett kérdésekre két nap óta a következő városok küldték be feleleteiket: Selmezbánya, B. Fűred, Erzsébetváros, Székelyudvarhely, Tiszafűred, Versecz, Zenta, Belényes, Csaba, Léva, Nagybánya, Nagy-Röcze, Nagy-Szöllös, Pozsony, Satoralja-Ujhely, Szegszárd, Trenesen, Nánás, Nagyszombat, Nyitra, Breznóbánya, Győr, Lippa, Szombathely, Kis-Szeben, Nagy-Halmagy.

— **Elektra szabad ég alatt.** A mai romlott izlésű világban nagy igazi művészi esemény a Nagyváradon tegnap létrehozott Elektra előadás a világ legelső klasszikus színészével *Jászai Marival* a régi görögökéhez hasonló színpadon, szabad ég alatt. Nagyvárad hirlapíró kollégáinkat, kik a szép eszmét oly remekül megtestesítették, az egész ország művelt közönségének elismerése jutalmazza. Lapunkat *Drumár János* kiküldött munkatársunk képviselte a világra szóló művészi ünnepélyen, aki arról nemesak alapos szakismerettel számol be kimerítő tudósításban, de magas műveltségét csillogtató mai tárczánkban ismerteti Sophoklest és a görög színészetet. Nem mulaszthatta el szerkesztőségünk külön is gratulálni a nagy művészi eseményhez és a „Szabadság“ szerkesztőjéhez a következő táviratot küldte:

Elektrának hódolatát, Nagyvárad közönségének tiszteletét, a hirlapíróknak üdvözlését küldi a

Debreczeni Ellenőr.

— **A dalegylet délvidéki hangverseny körútja.** A debreczeni dalegylet méltó fogadására és megvendégelésére — mint Temesvárról írják — nagy előkészületeket tesz Temesvárott a gyárvárosi zene- és dalegylet. A debreczeniek aug. 24-én délben érkeznek meg a gyárvárosi pályaudvarra. A temesvári dalegylet és a polgárság zene-szóval fogadja őket, miután a bárány-

utcai iskolában és a „3 rózsza szállodában” végbe megy az elszállásolás, d. u. 2 órákor ebéd lesz a „Páva” vendéglőben. Ebéd után kirándulás a pánczell kassza-gyárba, a gyárudvari sörgyárba, a villamos telepre esetleg a Blau-féle szeszgyárba. Esti 8 órákor ismerkedési találkozás a gyárudvarban. — Szerdán, aug. 25-én; kirándulás a józsefvárosi szesz, nemez- és dohánygyárba, továbbá az Erzsébetváros, a muzeum és színház megtekintése. D. u. 1 órákor társasbéd a „Koronaherceg” szállóban, d. u. 4 órákor sétahangversenye a szegedi honvédezenekarnak; este elutazás. A körutazásban a következők vesznek részt: *Lengyel* Imre díszelnök, *Márk* Endre elnök, dr. *Magos* György alelnök, *Krasznay* Ferencz titkár, *Péter* Gábor jegyző, *Bárdos* Géza pénztáros, *B. Szilágyi* Imre gazda, *Tordai* Gábor zászlótartó, *Steinacker* Sándor igazgató, *Mácsay* Sándor karnagy. Dr. *Szöllősi* Béla orvos. Működő tagok: *Szilágyi* János, *Varga* Imre, *Bódogh* Gyula, *György* Mihály, *Károlyi* Ferencz, *Bucsay* István, *Szabó* József, *Kovács* József, *Kovács* János, *Patay* György, *Lechner* Károly, *Kapna* Kálmán, *Szaitz* Sándor, *Keller* Sándor, *Szurina* Sándor, *Donogán* István, *Hegedüs* János, *Rasovszky* László, *Debreczeni* Lajos, *Pál* Péter, *Tóth* Imre, *Cziffer* Nándor, *Pápay* János, *Csurka* István, *Tóth* József, *Engesszer* József, *Zong* János, *Szabó* Antal, *Doby* Károly, *Polónyi* Andor, *Govrik* Miklós, *Dankó* Béla, *Veres* Zoltán. Pártoló tagok: *Horváth* János, *Nemes* Kálmán, *Farkas* Albert, *Hajdu* Gyula, *Seipel* Sándor, *Stahl* Géza, *Örvényi* Ottó, *Örvényi* Béla, *Mándoky* Béla, *Vadon* Sándor, *Vadon* Zoltán, *Tóth* Kálmán, *Antal* Vince, *Móricz* Ferencz, *Máthé* Albert, *Bornyász* József, *Berger* Jenő, ifj. *Csanak* József, *Szabó* Zsigmond, *Félegyházi* János, *Körner* Adolf, *Szabó* Kálmán, *Hamernyik* Sándor, *Than* Gyula, dr. *Kőrössi* Kálmán, *Wolafka* Antal, ifj. *Wolafka* Nándor, dr. *Benedek* János. Nők: *Horváth* Jánosné, *Kovács* Jánosné, *Donogán* Istvánné, *Bárdos* Gézáné, özv. *Geréby* Fülöpné, *Csurka* Istvánné, dr. *Kőrössi* Kálmánné, *Móricz* Ferenczné, *Wolafka* Katica.

— **A izraelita templom felavatása.** Az izr. hitközség — végleges megállapodás szerint — f. évi szeptember 8-án avatja föl új templomát. Az ünnepélyre a városi hatóságok társadalmi, közmivelődési és jótékony intézetek, egyházi- és tanügyi hatóságok vezetői lesznek meghíva. A hely szűk voltára való tekintetből, meghívók csak korlátolt számban lesznek kibocsátva; különösen női vendégek részére csak igen kevés hely áll rendelkezésre, mert a női karzat tulsufaltságát meg akarja a rendezőség előzni. A rend fenntartását számos tagból álló bizottság vállalta magára. A templomba csakis belépő jegy mellett lehet bejutni, melyen egyuttal a kijelölt hely száma is fel lesz tüntetve.

— **Czapek Péter meghalt.** Résztvétel értesülünk, hogy *Czapek* Péter a szerajevói 86. gyalogezred karnagya Szerajevóban e hónap 11-én meghalt. — *Czapek* Péter hosszú ideig állomásozott Debreczenben mint a 39. gyalogezred karnagya s előzőkeny modoráért ismerősei mindnyájan szerették, tisztelték. Mintegy három évvel ezelőtt helyezték át Debreczenből Budapestre, honnan rövid idő múlva előléptetésül Szerajevóba nevezték ki. Nyugodjék békével.

— **Mikor kell seperni a kéményeket?** Baranyamegye közönsége az országgyűlés képviselőházához intézett fölriratban az ipartörvény 16. §-nak módosítását kérte oly értelemben, hogy a falusi kémények

havonkénti tisztogatása ne legyen kötelező. Faluhelyeken ugyanis nem mindennap használják a kéményeket, hanem vannak oly kémények is, melyek hetenkint csak egyszer-kétszer füstölnek s még is követelte a törvény a havonkénti kéményseprést. A kéményseprők megjelentek a faluban, de mikor látták, hogy a kémény tisztogatásra nem szorul, nem is tisztogatták, hanem azért a hankénti tisztogatási díjat a gazdának meg kellett fizetnie. — Baranyamegye fölriratát a képviselőház kiadta a belügyminiszternek, ki már hetekkel ezelőtt válaszolt a feliratra. Most azonban a miniszter válasza megjelent a hivatalos „Budapesti közlöny” egyik közelebbi számában, mivel a miniszternek Baranyához küldött rendelete elvi jelentőséggel bír, tehát azt a többi vármegyék is irányadónak tekinthetik. A miniszteri leirat kimondja, hogy az ipartörvény 16. §-ban foglalt rendelkezések esupán az állandó használatban lévő kéményekre vonatkozhatnak. Oly időszakokban tehát, midőn a községek lakossága mezőgazdasági munkával a falun kívül van elfoglalva s a lakások kéményét egyáltalában nem, vagy csak szórványosan használja, a havonként való kéményseprés nem kötelező és a vármegye közönsége ily kémények tisztántartására nézve szabályrendeletileg megfelelő szabályokat alkothat. Tüzrendészetileg tehát ezentul is szükséges, hogy az állandóan használt kémények havonként legalább egyszer tisztítassanak, azonban a szórványosan használt kémények kéthavonkinti, vagy esetleg negyedévi tisztogatása megengedhető.

— **A zónamészárszék sikere.** A debreczeni zónamészárszék szövetkezett — ugyszólván — országos mozgalomná fogja kinőni magát. Erre enged következtetni legalább a „Budapesti Napló” következő a mi mozgalmunkra vonatkozó érdekes cikkelye, melyet az alábbiakban szó szerint közlünk.

„Debreczenben husszövetkezet alakult, a mely azt a hallatlan vakmerőséget bátorított elkövetni, hogy szerződött egy mészárossal, aki a szövetkezet tagjainak olcsón jó húst köteles kimérni. Negyvennyolcz krajczár a legdrágább hus ebben a mészárszékben, a szomszéd székekben pedig sokkal drágább s ezért nagyon természetes az, hogy a szomszéd mészárosok mérgesek s igen haragos cikkeket irnak a szakközlönybe a zónahus ellen. A zónahusnak tudniillik az a sajátsága van, hogy tisztességes összegre nyomja le a húsárakat abból az egyszerű okból, hogy mindenki olcsó húst fog vásárolni és nem drágát s ha a többi mészáros azt akarja, hogy ne maradjon a nyakán az árja, ugyanazon az áron kell mérnie a húst, mint ahogy a zónaisták kapják. A hus-uzsora megesappan egy kicsit s ez pedig szomorú a mészárosokra nézve, mert ezután kevesebb emeletes házat építenek, mivelhogy meg kell maradniok a tisztességes haszon korlátai között. Ez így van ez időszerint Debreczenben s megpróbálkoztak a dologgal Beregszászon is. Másfelé azonban még mindig teljesen ki van szolgáltatva a publikum a hus-uzsorának s csodaárakat fizet egy darab olyan húsért, amit meg lehet enni. Mi a magunk részéről örömmel üdvözljük a husszövetkezeteket s szeretnők, ha végre a fővárosban is reális árak mellett árulnák a húst, amit a kartellek mellett éppen mint a vidéken, itt is csak szövetkezéssel lehetne elérni, mert arra semmi kilátás nincs, hogy a mészárosok a maguk jószántából elégedjenek meg a tisztességes haszonnal.”

— **Felhívás az iparosokhoz!** A karcagi ipartestület fennállása 10-ik évfordulójának megünneplésére a f. é. augusztus 22-től szeptember 5-ikéig tartó helyi **iparkiallitást** rendez. Ezzel kapcsolatosan a m. kir. technológiai iparmuzeum a kisipar körébe vágó szerszámgépeket és esz-

közöket állít ki, melyek a jelenkor vívmányait tekinthetők. Kettős szempont indokolja tehát, hogy iparosaink közül minél számosabban tekintsek meg e tanulságos kiállítást. Felhívjuk ennél fogva iparosaink közül mindazokat, kik a jelzett kiállításnak f. hó 22-én történő megnyitási ünnepélyére, a kamara küldöttségével együtt Karczagra kirándulni óhajtának, hogy e szándékukat a kereskedelmi és iparkamaránál bejelenteni sziveskedjenek. Debreczen, 1897. augusztus 16. A kereskedelmi és iparkamara.

— **Halálozás.** A következő gyászjelentést vettük: Mély fájdalommal tudjuk felejtethetetlen jó férjem, kedves jó apánk, szerető nagyapa, hű testvér, nászunk és áldott emlékü jó rokon néhai polgár id. Ménes András városi és ev. ref. egyházi bizottsági tagnak f. hó 14-én déli 12 órákor munkás életének 73-ik, boldog házasságának 47-ik évében, hosszas gyengélkedés után történt gyászos elhunytát. Kedves halottunk földi részei f. hó 16-án d. u. 3 órákor fognak Kismester-utcai 1129. sz. háztól az ev. ref. kistemplomban tartandó gyászszertás után a Péterfia-utcai temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Végtisztességtételére rokonainkat, az elhunytak jó barátait és a nagyérdemű közönséget szomorodott szívvel meghívjuk. Debreczen, 1897. augusztus hó 14. Bánatos neje özv. id. polg. Ménes Andrásné Balogh Zsuzsanna és gyermekei; a számos közeli és távoli rokonok nevében is. A temetést Dankó M. temetkezési intézete rendezi.

— **Engedélyezett sertéshizlaló telep.** A belügyminiszter a tanács elutasító határozatával szemben megengedte Nagy Jakabnak, hogy majorsági földjén sertéshizlaló telepet állíthasson fel.

— **Zászlóavatás Ér-Mihály-falván.** Ünnepélyre készül az érmihályfalvai iparos ifjuság egylete. A zászló anyai tisztet *Konrád* Lászlóné a rendező bizottsági elnökséget pedig *Dobozy* Kálmán főszolgabíró vállalta el. A meghívókat már legközelebb szét fogják küldeni, melyben az ünnepély teljes műsora is meg lesz.

— **Rémes rablógyilkosság.** A közeli H.-Dorog könségben tegnapelőtt rémes gyilkosság történt. *Obalik* János sonkoly vásárló, ki Debreczenben is gyakran megfordult vásárlás céljából, tegnapelőtt a Dorog közelében fekvő tanyákra indult sonkolyt vásárolni. Hogy melyik tanyán járt, mit vásárolt, s mennyi pénz volt nála, azt nem tudni. Másnap reggel a járókelők egyik tanya közelében egy ember holttestére akadtak. Mikor közelébe mentek, borzalmas látvány tárult szemek elé. *Obalik* vértől borítva feküdt a földön. A nyaka törzsétől teljesen el volt metszve s ruhája zsebei kiforgatva. A borzalmas gyilkosságról nyomban jelentést tettek a hatóságnak s a csendőrségnek, mely utóbbi a legmesszebb menő intézkedéseket tette meg a gyilkosság részleteinek kiderítése s a gyilkos elfogatására nézve.

— **Angelotti Mariska jutalomjátéka.** Ma este új tagok és pedig egy lengyel-zsidó kvartett és *Deborah* kisasszony énekesnő felléptével valamint a régi tagok új műsorával tartja a *Bika-Mulató* igazgatójának neje, *Angelotti* Mariska jutalomjátékát. A népszerű, kedvelt énekesnő maga is egyik lezsebb számát az átváltozó kosztüm dal sorozatot fogja előadni. Ajánljuk a közönség szives figyelmébe.

— **(Ben-Ali Bey.)** Indiai és egyiptomi varázslatokat és csodákat fog *Ben-Ali* Bey produkálni. Az előadást valószínűleg augusztus 20. vagy 22-én tartja.

— **A Jambo-csoport a Hungáriában.** Az Ósbudavárbeli híres eredeti Jambo-csoport Debreczenbe érkezett és ma estétől kezdve a Hungária kávéházban fogja a közönséget szórakoztatni.

x **Foxterrier** (fehér sima szőrű) Ratler kutya elveszett, különös ismertető jele balpofáján fekete folt, rövidre vágott farkkal, aki megtalálja illő jutalomban részesül.

Táviratok.

— A Debreczeni Ellenőr saját tudósítójától. —

Királyi hercegek párbaja.

Budapest, augusztus 16. Az orleansi herceg és a turini gróf között végbement a párviadal szigorú feltételek mellett. Az orleansi herceg súlyos sebeket kapott vállán, mellén hasán.

Sztoilov mosakodik.

Budapest, augusztus 16. Sztoilov bolgár miniszterelnök egy öt kikérdező ujságíró előtt kijelentette, hogy se a magyar királyt, se a magyar nemzetet megsérteni nem akarta, a berlini „Localanzeiger“ közleménye téves és abban az ő szavait elferdítették.

Ujabb munkászendülés.

Lőcse, augusztus 16. A vízvezetési munkások zendülésbe törték ki. A zendülés elfojtására igéybe vett csendőrséget késekkel rohanták meg, mire a csendőrök önvédelemből ellentámadást intéztek a zendülőkre. *Egy csendőr és tizenhárom munkás megsebesült* részben súlyosan.

József főherceg életéből.

— Hortobágyi epizódok. —

A népszerű főherceggel és családjával foglalkozik a *Vasárnapi Lapok* legújabb száma abból az alkalomból, hogy a főherceg Hortobágyon már két ízben doktori oklevelét. Hatalmas kötetű lett a szépirodalmi ujságnak ez a füzet, valószínű monografiává a magyar főherceg életéről, házaról, működéséről. Száznál több illusztráció tarkítja az érdekes szöveget, amelyet Vértési Arnold, id. Abrányi Kornél, Strausz Adolf, dr. Pap Zoltán, Rudnyánszky Gyula, Salamon Ödön, Prém József írók írtak.

Néhány jóízű, jellemző epizódot elevenít fel a *Vasárnapi Lapok* eme száma a főherceg Hortobágyon már két ízben tett látogatásából is. Adjuk izelítül ezekből a következőket:

Kevéssel a külön vonat megérkezése után a hortobágyi esárda egyik nagyobb szobájában díszesen terített asztalon magyar reggeli várta a főherceget és a vendégeket.

Paprikás és sós szalonna, száraz kolbász; de volt szalámi és beefsteak is. Szilvórium, törköly pálinka, de nem hiányzott a francia konyak, a sherry, a malaga, a madeira s a friss sör sem.

A főherceget beefsteakkal kínálta a felszolgáló pinezér.

— Köszönöm, fiam, majd csak szalonnát eszem.

A főherceg a borból is az asztalt is nem a madeirát választotta.

A reggeli után utnak indult a fenséges ur a nagy Hortobágyon.

Alighogy áthaladt a kocsisor a hortobágyi kőhidon, mindjárt a folyó mentére terelték fel a feketereji tinógulyát. A mint a főherceg megpillantotta deli,

délceleg lovon ülő *Fülöp* János tinógulyást, megállította a kocsit s a gulyást megszóllítással tüntette ki:

Hogy van *Fülöp*? Régen nem látuk egymást.

A főherceg mosolyogva tisztelgett, *Fülöp* pedig mélyen emelte meg széles karimájú kalapját. Később leszállott a kocsiról, kísérete körül fogta, a mikor *Kapronczy* Sándor csikóssal beszélt. *Kapronczy* fakó lovon ült, a mely ugyancsak fészkelődött alatta. A főherceg közel lépett a lóhoz, simogatni s esititgatni kezdte.

*

A bikagulyánál *József* főherceg ismét leszállott a kocsiról s a bikagulya közé ment, a hova a díszes társaság is nyomon követte. Bátor magatartással haladt elől s megis jegyezte:

— Milyen szelídek ezek az állatok. Az enyéim nem túrnék meg, hogy ilyen díszes társaság ilyen közel menjen hozzájuk. Egyik-másik szarvát szurja a földre s úgy szánt dühében az ember felé.

Megszóllal erre a főherceg mellett *Végh* István bikagulyás:

— Hát ugy tessik venni a dögöt, hogy ezeknek a bikáknak nadrágos emberek a gazdái, a kik gyakran ellátogatnak ide. Ezek a bikák megszokták már a nadrágot.

A főherceg elmosolyodott, több kérdést intézett *Végh* Istvánhoz később tisztelegve távozott.

— Az Isten áldja meg nemes családját! — szólt utána kalapemelve *Végh* István bikagulyás.

Igy beszélnek, így éreznek az egyszerű nép gyermekei, kiknek körében a népszerű, tisztelt és szeretett főherceg megfordul.

Posta- és távirda-segéd-tiszt tanfolyam.

A posta- táviradánál kezelési szolgálata alkalmazandó és a tizenegyedik fizetési osztályban ötszáz forinttól hétszáz forintig emelkedő évi fizetéssel, továbbá az 1883. évi negyedik törvényezikk által megállapított lakpénzületményekkel javadalmazott posta- és távirda-segéd-tisztek kiképzésére szeptember 15-től kezdve hat hónapra terjedő gyakorlati tanfolyamokat nyitnak a következő posta- és távirdahivataloknál:

a) budapesti posta- és távirdaigazgatóság kerületében Egerben és Vácztól;

b) a kassai posta- és távirdaigazgatóság kerületében Mármaros-Szigeten és Miskolcson.

c) a kolozsvári posta- és távirdaigazgatóság kerületében Brassóban és Maros-Vásárhelyen;

d) a nagyváradi posta- és távirdaigazgatóság kerületében Aradon és Debreczenben;

e) a pécsi posta- és távirdaigazgatóság kerületében Kaposvártól és Nagykanizsán;

f) a pozsonyi posta- és távirdaigazgatóság kerületében Érsekújvártól és Liptó-Szent-Miklóson;

g) a soproni posta- és távirdaigazgatóság kerületében Győrött és Szombathelyen;

h) a temesvári posta- és távirdaigazgatóság kerületében Verseczen és Zomborban;

i) a zágrábi posta- és távirdaigazgatóság kerületében Eszéken.

Ezen tanfolyamokra hallgatókul felvételenek: első sorban az 1873. évi II. t.-cz. 5. §-a értelmében kisebb hivatalnoki alkalmazásra,

igényjogosultsággal bíró igazgatóványos katonai altisztek; postameseri, vagy kiadói minőségben szolgáló oly férfiak; kik a gimnázium, reál, vagy polgári iskola negyedik osztályát vagy ezekkel egyenrangú más iskolák megfelelő osztályait elvégezték, ugyanazon iskolai előképzettséggel bíró és 18 ik életévüket meghaladott más férfiak; végül, ha ily pályázók kellő számmal nem találkoznak, a fenti iskolai előképzettséggel rendelkező, 16-ik életévüket betöltött ifjak is.

A kik ezen tanfolyamokba belépni óhajtának, sajátkezüleg írt születési, orvosi, erkölcsi és iskolai bizonyítványokkal felszerelt kérvényeiket augusztus 31-éig és pedig a már közszolgálatban állók rendes előjáráságuk utján, a többiek pedig az illető szolgálóbíró, vagy polgármester közvetítésével a fentebb említett és a tanfolyam helyére nézve illetékes posta- és távirdaigazgatósághoz nyújtsák be.

A gazda köre.

Néhány szó a dinnyetermelésről.

Egy hevesmegyei dinnyetermelővel beszélgetve, midőn azt mondtam neki, hogy elmúltak azok a jó idők, mikor alig győztük termésünket a piacra szállítani, kételkedve fogadta ezen kijelentésemet s elfogadható adatokkal igazolta be állításom valótlanágát de egyuttal kereste az okot is, mely engemet a jelzett nyilatkozatra készítetett.

Megkérdezte a többek között, hogy minő eljárást követek a dinnye termelésénél? Kérdésére ismertetvén eljárásomat, megütközött azon, hogy én istállótrágyával frissitem fel talajom termőerejét s ezt a körülményt jelezte olyannak, mely termésemet piac képtelenné teszi.

Levonva a beszélgetésből a következtetést felhagytam az istálló trágya használatával s mi lett az eredmény? Az, hogy kaptam ugyan jó minőségű izletes gyümölcsöt, de oly keveset, hogy a művelésre fordított költségeket sem térítette meg. Arra tökélttem el tehát magamat, hogy leküzdöm a műtrágya iránti ellenszenvemet s megkísértem azoknak használatát.

Kikerestem kertemben egy védett helyet, azt jól megrigoliroztam s még össze elkészítettem a dinnye palánta befogadására szolgáló kupaczkot olyformán, hogy minden kupacra számítottam 4 kosár jó érett komposztot, 1 kilogramm kén-savas kálit s ezen anyagokat jó fekete földdel összekevertem.

Kíváncsian vártam az eredményt s figyelemmel kísértem a fejlődést. Elérkezvén a dinnye szüret ideje, nagy volt a meglepetésem, midőn 800 négyszögöl területről 1540 drb. dinnyét szedtem le; mind annyi édes ízű zamatos kifogástalan minőségű, mely már a piacát is megtalálta és pedig elég jól, mert a múlt évben százát 22 frtjával adtam el.

A trágyázás ezen nemét 3 év óta folytatom s mindig kitünő sikerrel. Azok kiknek az eljárást követésre ajánlottam szintén a legjobb eredménnyel dicsekszenek.

Vegyes.

Mit érek én . . .

Mit érek én a bánatos panaszszal?
És szebb se lesz, ha cifra dal magasztal.
A szó kinomnak csak enyésző árnyya,
És szépségednek is csak tört sugára.

De mégis fuvom elhaló danámat,
A míg az ajkam el nem tikkad, fárad...
El nem fog a bú, a gyönyör se jó meg:
Ki tudná, mért áldoz a lant — a nőnek?

Vihar Béla.

(Kisasszony touristák.) A svéd kisasszonyok, hol egyedül, hol kettesével hármasával úgy járnak be nyaratszaka országuk gyönyörű vidékeit, mint a kálvinista iskolák diákjai szupplikánsok hajdan az ugynevezett spártákat. Szerke az országban, néha a legelhagyatottabb vidéken, találkozik az ember utazgató svéd-kisasszonyokkal. Kurta, egyszerű ruha van rajtuk, copfba font, hátul leeresztett, elől frufurra egy kis élénk színű, rendesen piros nemez kalap van csapva kaczéran, de minden dísz nélkül; lábukon erős cipő, a hátukon batyujok, így mennek gyalog s bejárják hazájuk esodás vidékeit. Bátran, félelem nélkül járnak, se széltől se emberektől meg nem ijednek ezek a tanuló kisasszonyok.

(Ezer forint.) Pikáns esetet beszél el a Gil Blas, amely állítólag Bécsben esett meg. Történt ugyanis, hogy egy igen csinos hölgy, aki sokáig ellenállt imádója ostromainak, végre beleegyezett abba, hogy lakásán fogadja egyedül és türi, hogy megcsókolja. De — nyilván hónap vége volt — díjat kért érte, ezer forintot.

A gavallér készségesen elfogadta a föltételt: a randevu meg volt, a csók is meg volt, és egy-két órai mulatozás után az imádó elvonult. Alig távozott, hazaérkezett a férj és kérdi:

— Itt volt X. lovag?

— Itt.

— Láttam az utcán, gondoltam, hogy nálad járt. Adott ezer forintot?

— A . . . dott, rebegi a nő rémülten. Reszketve várta a katasztrófát.

A férj azonban megkönnyebbülten szolt:

— No add ide . . . Örülök, hogy szavanak állt; szükségem van a pénzre. Tegnap kölcsön kérte és megígérte, hogy ma a lakásomra hozza vissza.

(Egyről-másról.) Budapestten Jamniczki Erzsike postatisztné barátnőjének Z. Juliskának pénzes levelek olvasásában segített. A pénzes zsákok utnak indították, később azonban észrevették, hogy egy 1200 frtos levél eltűnt. Jamniczki Erzsikét letartóztatták, aki egy nyugalmazott miniszteri tanácsos leánya. — A turini gr. levelet küldött az orleansi herceghez, melyben arra kérte, hogy az Olaszországra vonatkozó sértő kijelentéseit vonja vissza, mire a herceg azt felelte, hogy semmit sem vonhat vissza. Umberto király erre helyben hagyta a turini grófnak párbajra való kihívását. A segéddek hosszasan tárgyaltak a párbaj feltételei felett, amelyek igen súlyosak. Rapperswyl svájci városkában 1870 ben lengyel muzeumot alapítottak. Ebben a muzeumban helyezték most el Kosciuszko szívet, a melyet eddig Zeltner József utódai őriztek. Zeltner Kosciuszko barátja volt és a lengyel hős 1817-ben az ő lakásán halt meg. — A borsodmegyei Lászlófalván Maeskovics Béla nem rég vette feleségül Bálint Julesát. Alig éltek néhány hetet együtt, a mikor a fiatal férj úgy tapasztalta, hogy a menyecske szívesen vált egy fiatal emberrel szerelmi pillantásokat. A féltékenység kezdett rágódni lelkén, míg tegnap reggel borzasztó tetre határozta el magát. Egy fejszét fogott és a hűtlenné vált szépséges asszonyt több csapással agyon-sujtotta. — Zsadány községben Fodor János jómódu polgárt egy fejszével agyon-ütötte a saját veje Gonda Sándor csak azért, hogy így hamarabb jusson apósa pénzéhez, melyet így a felesége kapott volna. A gyilkost elfogták és bevallotta bűnét. — Londonban érdekes esetet emlegetnek most a high life körében. Grey-Egerton Violetta kisasszony évekké előbb Lord Romilly jegyese volt, de a jegyes pár összeveszett s a leány nemrég Cunard Ernővel váltott jegyet. Az esküvő napját

most esütörtökre tüzték ki s már minden előkészületet meg is tettek. Kedden reggel a menyasszony azzal az ürüggyel távozott hazulról, hogy egyet-mást bevásárol, de valóságban egyik londoni templomba sietett, hol már az előbbi vőlegénye várt reá s az ifju pár külön-licenzialával megesküdött. Tanukként a lord ügyvéde s a menyasszony szobaleánya szerepeltek. A fiatal pár ezután nászutra kelt s esküvőjét közölte a hirlapokkal. A szülők és Gunard ur, az ex-vőlegény, nagy meglepetéssel olvasták az újságból az ötletes dolgot. Az ex-vőlegény csalódása annál kellemetlenebb volt, mert egy nappal előbb még hosszú sétát tett a szép Violettaival s ennek egyetlen szava vagy pillantása se volt gyanus előtte.

CSARNOK.

Thália Súlyomkeőn.

Irta: Mándoky Sándor.

(Folytatás.)

Már maga ez a positura is untig elég lett volna arra, hogy az ember akár a fél életét is elnevesse; de ez mind csak kis miska ahoz a hatáshoz képest, melyet nálam úgy a mi. mint az öreg Wladár lomtarából összeállított costumejével ért el. No ez már aztán csakugyan a ripacs leleményesség non plus ultrája, igazi extra uniformis vala.

Még most is kaczagnom kell, ha reá gondolok s azt sem tudom, hogy hát tulajdonképen hol is kezdjem a leírását; mert ezt már érdemes megörökíteni.

No de hát: a bal is a fejétől kapja azt a bizonyos dán szagot; hát én is itt kezdem a referádat.

A madridi kőszobor-királynak vihar-edzett homlokán, egy néhai Rocks-Drops szelenezéből rögtönzött pléhkorona díszelgett, melynek kékes alapra fehér betűkkel nyomtatott felirata és ezíra ezikornyái pompásan helyettesítették e fejedelmi ékszer drága köveit. Királyi köntösül az öreg Wladárnak egy már réges-régen skartba tett, barna vitézkötésekkel kiteremtettézt szürke attilája szolgált. Ez alatt csak egy egy tenyérnyi látszott a szintén az öreg urtól kikölesönzött tubákszinű bő bugyogóból, miután Pataki urnak majdnem a gyomráig értek fel az én hatalmas hosszú és bőszaru téli szürke halina csizmám, melyekbe lábait bujtatá. Erre a végtelenül comicus uniformisra diszpalást gyanánt a Wladár pápa özönviz előtti általános ismert bizonytalan zöldszinű galléros malaczpó köpenyeg borult és betetőzésül ez a páratlan madárijesztő figura a Galbavy diszmagyar kardjára támaszkodva állott annak a bizonyos hordónak a tetején. Nem is láttam én ilyen maskarát sohasem!

Nagy csendben, általános figyelem között kezdé Pataki bus monológját:

„Kőszobor vagyok bár, de fáj minden tagom. Oh szép Hispánia, átok ül trónodon.

Pusztulnod kell hazám, eged immár borul; — Ezt nézem innen én s néznem kell szótlantul.

E hitvány, gyáva nép s elpuhult királya Kalifa boeskorát kutya módra nyalja.

Ős erény, bátorság szívükből kiveszett, Őnérdék, kőjenczvágy uralgnak helyettek.

Egyedül te benned bizom még, Don Juan; Csak a te hős karod segíthet e hazán.

Te vagy az utolsó s kívülled senki sincs, — Spanyolban számodra készen már a bilincs.

Királyi véremnek végsarja rajta hát! Dobogó szívvel vár ősid és bús hazád.

Ám, hogyha benned is csalódnom kellene: Inkább most fulladj meg, — egyen meg a fene!”

— Általános viharos tetszés, de azért a szónokot nem üdvözlük.

No ezt már aztán alaposan és ma-

gyarán megmondottad. Ennél még Hamlet se beszél különben.

Ur Isten! Vajjon kinek a lelkét terheli ennek a drámai szörnyszüleménynek a vétkes apasága? Hej! Pataki, Pataki! alighanem te fogsz azért egykoron megszenvedni. No, mert madarat a tolláról, de téged a nyelvéről lehet felismerni; már pedig ez a bus zengemény szörnnyen reád vall. És ebben az ékes tónusban kesergé tovább abroszos hordájának tetején a madridi kőszobor-király hazája reménytelen sorsa felett aggódó bánatos lelkének szívet indító bus merengéseit.

(Folyt. köv.)

Közgazdaság.

* **Kiállítás Biharmegyében.** A biharmegyei gazdasági egyesület Bihar Diószegen f. évi október 3-án tenyész állatkiállítást rendez, melyre már most felhívjuk a gazdaközönség figyelmét.

* **A kassai m. kir. gazdasági tanintézet** építőfélben levő új konviktusa, f. évi október hó 1-én nyílik meg. A tanári testületnek egy régi óhaja teljesült akkor, a midőn dr. Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter mindenre kiterjedő gondoskodása folytán lehetségessé vált a konviktusnak, mely a legmodernebb igényeknek is megfelel, felépítése. E különálló, tisztán a jelzett czélt szolgáló épület, az intézeti gazdaság közvetlen közelében, az intézet szép parkjában van elhelyezve, s 48 bentlakó hallgató részére berendezve. Szép, nagy és világos szobáiban két-két hallgató nyer elhelyezést. Pompás étterme és olvasó terme van, a hol az összes szaklapokon kívül szépirodalmi és napilapok állanak a hallgatók rendelkezésére, sőt zongoráról s egyéb szórakoztató dolgokról is gondoskodva lesz, hogy ezáltal is kávéházaktól stb. az ifjuság elvonassék. Az egész épület villanyvilágítással és vízvezetékekkel, úgy tehát fürdőszobákkal is lesz ellátva, s a felügyelettel megbízott gondnok is az épületben fog lakni, s így módjában van az igazgatóságnak biztosítani a szülőket arról, hogy az ifjuság oly gondos és szigorú felügyeletben részesül, a minőben kosztadó családoknál csak a legritkább esetben részesülhet. Daczára ez előnyöknek az ellátásért fizetendő összeg oly csekély, aminő internátusokban is ritkán szokott lenni. Teljes ellátás, mosás, világítással és fűtéssel együtt évente 240 frt I. évesek, 220 frt II. és III. évesek részére. Első évesek részére a konviktusban való lakás kötelező.

Kiadó és laptulajdonos:

„Csokonai” nyomda és kiadó részvénytársaság.

Felelős szerkesztő: Zoltai Lajos.

Kiadó bolt helyiség.
Széchenyi-utca elején
1813. sz. a. egy
bolt helyiség,
lakással vagy anélkül
azonnal
kiadó.
Értekezhetni ugyanott
a háztulajdonossal.

Pályázati hirdetmény.

A debreczeni iparos ifjúság önképző egy-
letének dalkörénél a

karmesteri állásra

évi 144 frt, illetve havi 12 frt tisztelet-
díj biztosítása mellett pályázat hirdettetik.
Pályázni kívánók ajánlatukat e hó 21-éig
alulírott egyleti alelnökhöz nyujtsák be.

Gyakorlati óra hetenként kétszer
és pedig esti $\frac{1}{2}$ 9 től 10-ig.

Debreczen, 1897. aug. 11.

Kiss Sándor

egyleti alelnök.

(Kis-mester-utca 1169.)

780-1-1

Ne tessék elolvasni!

Üzletátalakítás miatt az összes rak-
táron levő

fűszerárut

az eredeti áránál 10% és 20%-al
olcsóbban kiárusítom, kávé, tea, finom és
közönséges rum, mandula, mazsola, cognac,
szeremi és erdélyi szilviorium, valódi tokaji
és asztali borok és mindenféle szobapadló
mázak kemény és puha deszkához, spongya
és minden e szakhoz tartozó áruk helyszüke
miatt a fent említett %okkal kiárusítatik.
tisztellel

766-3-3

Jánossy Béla

Debreczen, kenyér piacz.

9403
1897.

Hirdetmény.

Hajdúvármegye kir. tanácsos alis-
pánjának az 1897. évi rendeletével, az
e vármegye debreczeni székházának tata-
rozási munkáit 1057 frt 94 kr. összeg
erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálatok fogana-
tosítására és biztosítása céljából az 1897.
augusztus 20-ik napjának d. e. 10 órá-
járá a Hajdúvármegyei alispáni hivatal
helyiségében tartandó zárt ajánlati ver-
senytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtók felhivatnak,
hogy a fentebbi munkálatok végrehajtá-
sának elvállalására vonatkozó, az enge-
délyezett költség után számítandó s a
részletes feltételekben előirt 5%-ny
bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat,
a kitűzött nap d. e. 9 órájáig a neve-
zett hivatalhoz annyival inkább igyekez-
zenek beadni, mivel a későbbben érke-
zettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonat-
kozó műszaki művellet és részletes felté-
telek a vármegyei kir. államépítészeti
hivatalnál, a rendes hivatalos órákban,
naponkint megtekinthetők.

Debreczen, 1897. augusztus 12.

Rásó Gyula

kir. tanácsos, alispán

774-3-2

Megtámadhatlan
kötvény.

„DORDRECHT“

50% nyereségy-
részesedés.

ÉLETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG

Engedélyezve az 1873. november 10-én 21. sz. a. kelt királyi decretummal.

Magyarországi fiók: Budapest, V., Ferencz-József-tér 8.

igazgató: Robitsek Henrik Ferencz.

A „Dordrecht“ az egyedüli társaság, mely törvényesen kötelezte
magát, hogy magyarországi üzletének díjtartalékait

magyar értékekben helyezi el. 778-5-2

Referenciák: Magyar általános hitelbank, Pesti magy. keresked. bank Budapesten.

Jutányos
díjak.

Debreczeni vezérképviselő:

Fodor Jenő

Nagy-Várud-utca, Szikszay ház.

Kedvező
feltételek.

MELOCCO PÉTER

BUDAPEST
VI. Dévai utca 21.

Állványozáskészítő, cémentárnyagár és betonépítési vállalat.

Cementcsövek minden nagyságban.

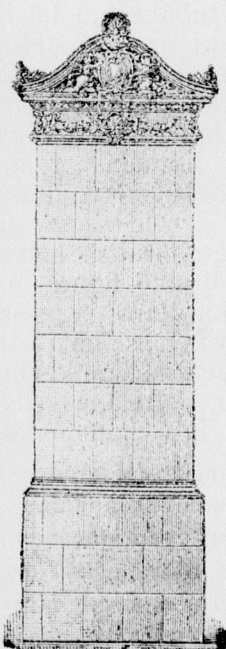
Elvállal minden csatornázásokat, szilip- és vízépítményeket,
cémentbetonbucskolásokat, gépalapozásokat stb.

Égyenként ingyen és ártalmatlanul.

Az eperjesi Népbank Kályhagyára

ajánlja tiszta fehér- és teljesen tűzálló anyagból
készült fehér, továbbá színes, ó-német, chamois
és majolika

cserépkályháit

valamint díszes kandallóit, kandallós
kályháit és takaréktűzhelyeit, melyek ez
iparágban első rangot foglalnak el és számos elsőrendű
kitüntetésben részesültek.

Jutányos árak mellett

a legszolidabb és legpontosabb kivitel biztosítatik.

A kályhák felállítását a saját kipróbált
szakavatott állítóink végzik.

Egész épületek kályhaberendezését
tetemes árengedménnyel vállaljuk el.

≡ Főraktár Eperjesen. ≡

Bizományi és mintaraktár Debreczenben

KOVÁCS GYULA vaskereskedő urnál

Nagy-uj utca szegletén a Bika szálloda mellett.

Kész felállított minta kályháink ugyanott megtekinthetők s a rak-
tárról kiválasztott kályhák kívánatra azonnal felállíttatnak. 731-14-9